UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R. P. Francisci Svarez Granatensis, E Societate Iesv Doctoris Theologi; Et In Conimbricensi Academia Sacrarvm Litterarvm Olim Primarii Professoris Emeriti De Divina Gratia Pars ...

Continens Posteriores Libros Septem De Habitvali Gratia, Sanctificatione Hominis, Ac Merito

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, 1621

Cap. VI. Vtrum iustificatio sit effectus formalis gratiæ positiuus, & quid proprie verbum iustificandi. & iustificationis significet?

urn:nbn:de:hbz:466:1-94104

Visual Library

mur, morali modo magis perfecto per eam satis facimus. Et fortasse, cæteris paribus, idem opus hominis iusti nunc magis satisfactorium est apud Deum, quam si non essemus Christi viua membra per gratiam. Idem argumentum facio de efficacia orationum, quia maior nunc est propter Christum, non solum quando propter illum expresse postulamus, quod est longe certius, sed etiam quando simpliciter postulamus, in eo per fidem viuam radicati, & fundati quasi in habitu. Et in vniuersum est mihi verisimilimum, Deum nunc pluribus auxiliis, & fauore benigniori, & maiori prosequi iustos, habētes gratiam per Christum, quam debitum est gratiæ ex natura sua, vel quā sine Christo eis concederetur, etiam cum æquali gratia habituali. Hoc enim totum est valde consentaneum, & fortasse debitum meritis Christi, & amori Patris erga ipsum, & in solutionibus argumentorum hoc magis declarabitur.

Oratio, qua per Christum postulamus est efficacior.

8. *Soluitur primus modus dicendi.*

Ad fundamentum prioris sententiæ negatur sequela, nimirū Christum gratis mortuū esse, si gratia, quæ per illum datur per se, & natura sua, est sufficiens forma, nos gratos, & acceptos Deo formaliter constituens, quia nec illam formam ex nobis habemus, nec secundum statutam à Deo prouidentiam illam sine Christo haberemus. Vnde, vt Christus nō sit gratis mortuus, non est necesse, vt eius incarnatio, vel gratia, quam in se habet, vel meritum eius fuerint necessaria in ratione formæ, vel totalis, vel partialis ad nos gratificandum, aut quod Deus de absoluta potentia sua non potuerit vere, & proprie nos facere sibi gratos intrinsece sine interuentu Christi, seu meritorum eius, alioqui omnia media diuinæ prouidentiæ ad nos sanctificandum, vt sacramenta, & similia, discerentur gratis, id est, superuacaneè instituta, quia sine illis posset Deus de sua absoluta potestate aliter gratiam suam nobis conferre: quod falsum, & absurdum esse constat. Satis ergo est, quod ex conuenienti lege, & ordinatione diuina Christus fuerit nobis necessarius vt redemptor, & sanctificator, non in ratione causæ formalis sanctificantis, etiam partialis, sed in ratione causæ meritoriæ, sine qua habere non possemus sanctificantem formam, vnde sine fundamento inducitur similitudo ex argumento Pauli, nam Christus non est mortuus, vt nos haberemus iustitiam operum naturalem, vel legalem, & ideo si per talem iustitiam grati Deo, vel iusti esse possemus, gratis Christus mortuus esset, mortuus est autem Christus, vt iustitiam fidei, & gratiæ consequi possemus, vtique secundum legem à Deo statutam, & ideo non gratis, sed necessario propter nostram salutem mortuus est.

Ad Confirmat.

Confirmationes autem positæ ad summum probant secundam assertionem nostram, non vero procedunt contra primam. Quia negamus, gratiam sanctificantem esse posse maiorem in esse gratiæ, id est, in ratione formæ constituentis hominem gratum, & acceptum Deo, quam in esse qualitatis. Imo de facto, & secundum legem non potest acceptari aliquis ad maiorem gloriam, quam sit gratia eius tam in esse qualitatis, quam gratiæ, & quoad hoc idem est de gratia Christi, licet sub aliis respectibus quasi accidentariis possit aliunde dignificari.

Dissolo nemo potest acceptari ad maiorē gloriā, quā sit eius gratia.

9. *Satisfit secundo modo dicendi.*

Ad argumentum secundæ sententiæ concedimus, gratiam eandem, ex eo quod sit per Christum, non reddere hominem magis gratum, nec magis dilectum intrinsece, neque acceptum ad maiorem gloriam, quod argumentum illud tantum probat. Non tamen probat, nullam moralem dignitatem accrescere gratiæ per respectum ad Christum. Nam filius aliquam nobilitatem habet ex relatione ad patrem, & inde aliquem honorem meretur, sicut Beatissima Virgo ex contractu ad filium, & tali relatione ad illum specialem dignitatem consequuta est. Et sponsa nobilitatur per coniunctionem ad personam nobilem, quæ nobilitas in ordine ad effectus morales spectatur, etiam si entitatem, vel qualitatem non addat.

Optimum exemplum confirmans responsionē. B. Virgo ex contractu ad filiū specialem dignitatem obtinuit.

Ita ergo in præsenti fatemur quidem, gratiam ex eo quod sit per Christum, non habere in se maiorem perfectionem physicam, & ita solum addere respectum quendam ad Christum, ille vero satis est, vt propter Christum ipsum in ordine ad aliquos effectus morales secundarios, & quasi accidentarios efficacior, & dignior gratia ipsa reddatur. Eadem fere responsio datur ad primam confirmationem, probat enim priorem assertionem, & non procedit contra secundam. Quia id, quod moraliter dicimus accrescere gratiæ ex habitudine ad Christum, non pertinet ad gratificationem, & sanctificationem quasi substantialem, sed solum ad accidentariam quandam nobilitatem, & efficacitatem moralem, vt explicatum est. Ad secundam confirmationem negatur sequela, quia cum hæc moralis dignitas non pertineat ad formalem effectum gratiæ, non reddit hominem simpliciter magis gratum, nec acceptum ad maiorem gloriam, quam ipsi gratiæ secundum se respondeat, sed solum confert ad alios inferiores, & accidentarios effectus, vt explicaui.

CAPVT VI.

Vtrum iustificatio sit effectus formalis gratiæ positiuus, & quid proprie verbum iustificandi, & iustificationis significent?

CIRCA formalem iustificationis effectum huius temporis hæretici dupliciter errant. Primo quatenus à vera iustificatione excludunt omnem verum effectum positiuum gratiæ, & in sola remissione peccatorum illam constituunt, secundo quia neque ipsam peccatorum remissionem veram agnoscunt, sed fictam per quandam non imputationem, sed de hoc posteriori puncto dicemus inferius, nunc de priori dicendum est. Qui fuit etiam antiquus error Pelagii, nam licet cognouerit gratiam remissionis peccatorum, non tamen intellexit fieri per interioris gratiæ subministrationem, vt dixit Augustinus cum aliis Episcopis Epist. 95. & ideo in Concil. Mileuit. canon. 3. damnatur, quia gratiam ad solam peccatorum remissionem valere dicebat. Et ita Pelagio tribuit hunc errorem Stapleton. libro quarto de Grat. & libro arb. capit. 1. & Vega libro 7. in Trident. capit. 24. vbi immerito refert Vualdensem quasi in hoc Pelagio assentientem, tribuit enim illi, quod dixerit, sine causa fuisse Pelagium damnatum eo quod negauerit, gratiam esse qualitatem, sicut referebat Vviclephus. Nihil enim horum ita inuenitur apud Vvaldensem, nam potius ille tom. 3. de Sacramentalibus capit. 1. num. 9. reprehendit Vviclephum, quod excusare voluerit Pelagium, quasi non negauerit qualitatē gratiæ, quæ non posit per se esse, sed in spiritu grato, & contra illum infert, tanquam inconuenlens, quod si ita esset, sine causa Pelagius fuisset damnatus: potius ergo intelligit Vvaldensis errasse Pelagium, quia veram gratiam inhærentē internam negauit, Est autem discrimen inter hos errores, quia Pelagius in eo fundabatur, quod nullum donum gratiæ neque actuale, neq; habituale cognoscebat. Hæretici vero huius temporis, licet non negent omnia interna gratiæ dona, vel actualia, vel etiam habitualia (vt de paucis eorū refertur) nihilominus negant esse sufficientia ad iustificandum. Præcipue vero nituntur in verbo, *iustificandi*, eiusque significatione propria, & vnica, vt ipsi confingunt. Vnde virtute sic argumentantur: iustificare aliquem solum est illum à peccatis absoluere, ergo iustificatio non est, nisi peccatorum remissio. Consequentiam vt claram supponunt. Antecedens autem probant, tum ex proprietate verbi, quod dicunt esse verbum forense, & nihil aliud significare, nisi aliquem in iudicio absoluere, & innocentem declarare, tum etiam quia hanc significationem, & non

1. Error duplex hæreticorum.

aliam, habet hoc verbum in Scriptura. Vt ergo hunc errorem refutemus, circa significationem verbi iustificandi, & nominis iustificationis, aliquantisper immorari necesse est, & quia iustificatio habitudinē dicit ad iustitiam, eamque vt terminum respicit, ab illa tanquam ab intrinseco fine, & scopo, iustificationis inchoandum est.

2. *Nomen iustitiæ quid significet.*

Primo ergo circa nomen iustitiæ supponendum est, proprie significare rectitudinem quandam, & æquitatem, vt dixit Anselmus in Dialog. de Verit. cap. 13. Et ideo virtus illa, quæ alteri ius, & æquitatem seruat, iustitia proprie appellata est, & quia leges præcipiunt, quod iustum est, dicuntur iustitiam continere, & interdum nomine iustitiæ significantur, iuxta illud Psalm. 18. *Lex Domini immaculata conuertens animas, iustitiæ Domini rectæ lætificantes corda*, id est, leges, *Domini rectæ*. Vnde ipsa lex naturalis solet appellari naturalis iustitia, & quia ius naturale diuinum est, ideo solet etiam appellari iustitia Dei, vt aliqui probabiliter intelligunt id, quod de philosophis gentilibus ait Paulus ad Roman. 1. *Cum iustitiam Dei cognouissent, non intellexerunt, quod qui talia agunt, digni sunt morte*, id est cum ius ipsum naturale cognouissent: namque vsitatum est, vt nomen virtutis interdum obiecto eius tribuatur, vt cultus Deo debitus vocatur religio, & mediocritas in cibo vocatur temperantia, ideoque ius ipsum solet iustitia vocari, iuxta id Isai. 5. *Iustitiam iusti aufertis ab eo*, id est, iure suo illum priuatis. Hinc etiam consequenter leges ipse cōtinentes ius, iustitiæ, vel iustitiarum, aut iustificationum nominibus solent in Scriptura appellari, vt Psa. 118. Roman. 2. & alias frequentissime. Proprie autem iustitia significat virtutem illam, quæ ius, seu rectitudinem seruat. Et hanc respicit iustificatio, quia non de iustificatione legis, aut obiecti, sed hominis tractamus.

3. *Diuisio iustitiæ specialis, & generalis.*

Vlterius vero hæc iustitia duplex à philosophis distinguitur, scilicet particularis, seu specialis, & generalis, seu vniuersalis. Et vtraque istarum multipliciter dici potest, quia particulare, & generale respectiue dicuntur, & aliquid respectu vnius potest esse particulare, & respectu alterius generale. At vero, modo magis vsitato, iustitia vniuersalis, seu generalis dicitur, quæ omnium virtutum honestatem, & mediocritatem obseruat, dicitur q; vniuersalis, non per abstractionem, seu in prædicando, sed per collectionē, & in continendo, sic enim iustitia generalis omnes virtutes in se continet, non vt partes subiectiuas, sed vt partes integrantes plenam iustitiam. Vnde opponendo iustitiam particularem huic generali, quelibet particularis virtus, siue sit ad alterū, siue non, dicitur quædam particularis iustitia. Magis vero proprie iustitia particularis dicitur illa, quæ ad alterum ordinatur, & ius suum vnicuiq; reddit. Quia vero intra hoc genus particularis iustitiæ plures sunt species, ideo etiam intra illam iustitiæ proprietatem distingui potest, & solet iustitia particularis, & generalis: & particularis dicitur quælibet species vltima iustitiæ, vt distributiua, vel commutatiua, generalis vero dici potest vel genus iustitiæ abstrahendo ab illis speciebus, vel collectio omnium specierum iustitiæ: & hanc vocant aliqui iustitiam legalem, quæ ab Aristotele quinto Ethicorum, initio, iustitia vniuersalis vocata est. Existimo autem dari quandam speciem proprie, & particularis iustitiæ sub proprio genere comprehensam, & à commutatiua, & distributiua distinctam, quæ comparatione illarum dicitur generalis non abstractiue, nec collectiue, sed obiectiue, quia ius communitatis, quod generale est, respicit. & consequenter pars est quasi integralis generalis iustitiæ, collectiue sumptæ, & prout ad alterum est, vt Relect. de Iustit. Dei sect. 4. dixi. Ex his vero acceptionibus iustitiæ, quæ præsenti instituto seruit, est prima significatio iustitiæ vniuersalis, quæ in se omnes virtutes, vt partes suæ integræ perfectionis complectitur: nam hæc est, quæ integram rectitudinem hominī tribuit tam in se ipso, quam in ordine ad Deum, & proximum, quo necessarium est, vt hominem iustum simpliciter constituat in ordine suo, vt videbimus.

Deinde hæc ipsa vniuersalis iustitia more etiam philosophico diuidi potest in actualem, & habitualem, prior consistit in exercitio, & rectitudine actuum omnium virtutum, posterior in permanente perfectione, & habituali dispositione recta ad omnia virtutum opera conuenienter exercenda. Et vtriusque acceptionis vsus in Scriptura inuenitur, vt videbimus. Vtraque vero ex his diuidi potest in acquisitam, & infusam, quorum membrorum distinctio quoad actualem iustitiam satis constat ex dictis in libro primo, & secundo, vbi ostendimus in omni genere virtutum dari actus supernaturales in specie sua à moralibus, seu naturalibus distinctos, collectio ergo priorum actuum vocatur actualis iustitia infusa, posteriorum vero acquisita. Quoad habitualem vero iustitiam nota est distinctio ex dictis in libro sexto, vbi etiam ostendimus, in omni genere virtutum dari habitus infusos præter acquisitos. In præsenti ergo de iustitia vniuersali infusa loquimur, quia hæc per se spectat ad ordinem gratiæ, comprehendi autem potest etiam acquisita, quatenus in natura lapsa fine specialibus gratiæ auxiliis comparari non potest, neque integre exerceri, vt in lib. 1. ostensum est. Abstrahimus vero nunc à iustitia actuali, & habituali, nam in sequentibus capitibus commodius illas distinguemus. 4. *De iustitia actuali, & habituali, acquisita, & infusa.*

Tandem iuxta præcedentem diuisionem addimus aliam, quam ex modo loquendi Pauli desumimus, videlicet, vt quædam sit iustitia humana, alia diuina vocetur, licet vtraque sit hominis iustitia. Nam humana dici potest eadem cum acquisita, diuina vero eadem est cum infusa, vnde vtraque in homine recipitur, variisque nominibus in Scriptura appellatur, omnia vero illa duo membra continent, & sub variis respectibus illa indicant. Iustitia igitur humana à Paulo vocatur, quæ consistit in externa obseruatione alicuius legis: hæc enim & apud homines iustitia censetur, & ratione humana fit sine spiritu fidei, & ideo humana merito vocatur. Propter quod solet etiam Paulus hanc iustitiam distinguere à iustitia fidei. De hac loquitur ad Romanos quarto. *Si Abraham ex operibus iustificatus est, habet gloriam, sed non apud Deum*, id est, si non habuit, vel non est consequutus aliam iustitiam, nisi quæ est in operibus legi consentaneis, & non est ex spiritu fidei, est dignus laude apud homines, qui externa opera respiciunt, non tamen apud Deum, qui altiorem iustitiam postulat. Merito ergo hæc iustitia humana dicitur, quia & per humanam rationem, ac regulam obseruatur, & apud homines gloriam habet, & humanæ societati deseruit, ideoque recte distinguitur à iustitia diuina, quæ est specialiter à Deo, & apud Deum, ad quem etiam per se primo tendit. Et de vtraque loquitur Paulus Romanor. 10. cum inquit. *Ignorantes iustitiam Dei* (id est diuinam) *& suam* (id est humanam) *Quærentes statuere, iustitiæ Dei non sunt subiecti.* 5. *Humana, & diuina iustitia ponuntur.* *Quanam sit iustitia humana.*

Vtramque item insinuauit Christus Matth. 5. dicens. *Nisi abundauerit iustitia vestra plusquam Scribarum, & Pharisæorum non intrabitis in regnum Cœlorum.* Sciendum est autem iustitiam Dei semper esse veram, & solidam: nam si est ficta, & ex hypocrisi, non est Dei iustitia. Iustitia autem humana, & vera in suo genere, & falsa, seu apparens, & ficta esse potest. Quia iustitiq; opera interdum fiunt exterius per veram virtutem moralem, ac simpliciter honeste, & recte interdum solum apparenter. Et in hoc posteriori modo etiam sunt gradus: nam interdum seruatur aliqua iustitia in operibus quoad substātiam operum, quia per illa vere seruatur aliqua lex, quamuis in modo 6. *Christi verba declarantur.*

non

non seruetur integre iustitia etiam humana, & moralis, quia vel opera non fiunt ex debito fine, vel non cum omnibus circumstantiis: aliquando autem, nec in substantia operum vera naturalis iustitia seruatur, sed tantum in externa specie, & cum hypochrysi. Et hæc vltima fortasse intellecta est à Christo per iustitiam Pharisaicam. Nihilominus vero sententia ipsius generaliter vera est de tota iustitia humana, etiamsi in suo ordine vera sit, quia nisi excellentior sit nostra iustitia ad regnum cælorum, non sufficit quia, *iustus ex fide viuit.*

6. Subdiuisio iustitiæ humanæ in alias.

Hæc item iustitia humana cum tota hac amplitudine explicata dicitur iustitia operum de qua intelligi potest illud ad Tit. tertio. *Non ex operibus iustitiæ quæ fecimus nos*, &c, Potestque vlterius hæc humana iustitia in naturalem, seu moralem, & politicam, seu ciuilem distingui; quarum prior naturali legi est consentanea, posterior legibus humanis, & ciuilibus inseruit, vt Philosophi morales latius disputant. Deniq; sub hac iustitia humana eam comprehendimus, quæ iustitia legis, seu legalis dicitur à Paulo. vt Rom. 2. *Si præputium iustitias legis custodiat*, & ad Philippen. 3. *Secundum iustitiam, quæ in lege est, conuersatus sine querela.* Et infra, *Et inueniar in illo non habens meam iustitiam, quæ ex lege est, sed illam quæ ex fide est Christi Iesu.* Vnde cum ad Roman. 10. de Iudæis dicit. *Ignorantes iustitiam Dei, & suam quærentes statuere*, per iustitiam *suam*, legalem plane intelligit, quam ibidem vocauerat, *iustitiam quæ ex lege est*, & sicut de se loquens illam vocauit, *iustitiam, meam*, cumque illam distinguat à iustitia Dei, dicens, *Ignorantes iustitiam Dei*, profecto iustitiam in lege, seu ex lege humanam tacite appellat. Cumque aliis locis appellat, *legem operum*, seu factorum ad Roman. 3. merito iustitia illa legalis sub iustitia humana, vel operum comprehenditur. Vnde à Paulo etiam sæpe vocatur iustitia ex operibus, & ab ea distinguitur, quæ est ex fide, propter rationem, quam statim subiungemus.

7. Delegali iustitia.

Et quamuis verum sit, illam iustitiam legalem fuisse aliquo modo diuinam, quatenus consistebat in obseruantiis à Deo institutis, & præceptis, quatenus tamen illa lex non obseruabatur ex fide, vt Paulus ait ad Galatas tertio, neque per spiritum consequendi veram sanctificationem & remissionem peccatorum in fide, & spe Christi venturi, sed solum ad consequendam iustificationem legalem, & præmia temporalia in illa lege promissa, tota illa iustitia humana, & carnalis, seu temporalis erat. Et sic Paulus ad Hebræos 9. iustitias carnis illas vocat, *quæ* (inquit) *non possunt iuxta conscientiam perfectum facere seruientem.* Et in eodem sensu absolute pronunciat ad Galatas tertio. *Quoniam autem in lege nemo iustificatur apud Deum, manifestum est, quia iustus ex fide viuit, lex autem non est ex fide, sed qui fecerit ea, viuet in illis*, vtique vita temporali, nam spiritualem dare non poterant sua virtute, quia ad Roman. 3. dicit. *Ex operibus legis non iustificabitur omnis caro coram illo.* Erat ergo tota illa iustitia legalis per se spectata humana, ideoque sub priori membro illam comprehendimus, & à præsenti consideratione reiecimus, vbi solam veram iustificationem apud Deum inuestigamus. Quomodo autem veteris legis obseruatio, si ex fide fieret, posset ad iustitiam coram Deo conferre, docet Augustinus libro tertio contra duas Epist. Pelag. c. 7. dicens. *Miro quodam modo, sed tamen vero iustitiam legis non implet iustitia, quæ in lege est, sed quæ in spiritu gratiæ*, de qua plura in sequentibus.

8. Diuina iustitia qualis.

Iustitia diuina dicitur interna rectitudo, & sanctitas hominis apud Deum, à qua solent vocari homines in Scriptura simpliciter iusti, quia ex fide viuunt & Deo placent, illique grati sunt, & ideo qui tales sunt, non solum simpliciter iusti dicuntur, sed etiam à malis, & peccatoribus, ac damnatis distinguuntur, in quo docemur, solos illos esse vere iustos. Sic Matt. 9. dixit Christus, *Non veni vocare iustos, sed peccatores ad pænitentiam*, & capitul. 23. *Separabit malos de medio iustorum*, & capitul. 25. *Et ibunt hi in supplicium æternum, iusti autem in vitam æternam.* Et in veteri etiam testamento multa similia de iustis prædicantur, quale est illud, *Iusti autem in perpetuum viuent, & apud Dominum est merces eorum*, Sapient. 5. Et illud, *Lætamini in Domino, & exultate iusti*, Psalm. 31. & Psalm. 5. *Quoniam tu benedices iusto*, & Psalm. 36. *Salus autem iustorum à Domino*, & Psalm. 111. *In memoria æterna erit iustus*, & Psalm. 114. *Dominus diligit iustos*, & infinita sunt similia.

9. Iustitia per antonomasiam à Paulo dicta.

Vnde Paulus hanc formam, à qua homines denominantur simpliciter iusti, interdum appellat absolute, *iustitiam*, quasi per antonomasiam. Vt 2. Corinth. 6. *Quæ enim participatio iustitiæ ad iniquitatem, aut quæ societas luci ad tenebras*, &c. ad Galatas 2. *Si enim per legem iustitia, ergo gratis Christus mortuus est.* Idem fere capitul. 3. & 5. & ad Philippen. 1. *Repleti fructu iustitiæ.* Aliquando vero illam vocat iustitiam fidei ad Roman. 8. *signaculum iustitiæ fidei*, vt distinguat illam ab omni iustitia humana, quæ viribus humanis nititur, & doceat hanc iustitiam esse donum gratiæ, quod à fide incipit, & consummatio eius per fidem impetratur, iuxta illud ad Ephes. 2. *Gratia estis saluati per fidem, & hoc non ex vobis, donum enim Dei est, non ex operibus, vt ne quis glorietur.* Alias etiam rationes huius denominationis iustitiæ in sequenti libro adducemus, ostendendo per illam non excludi opera, quæ sunt ex fide, sed opera ex quibus & ipsa fides, & tota hæc iustitia nobis proueniat. Et interim deri potest Augustinus libro de Gratia, & libero arbitrio, capite 7. 8. & 9. & Præfatione ad Psalmum 31. & Epistola 105. 106. & 120. capite 30. Item vocat hanc, *iustitiam Dei*, ad Roman. 10. *Ignorantes iustitiam Dei, & suam quærentes statuere, iustitiæ Dei non sunt subiecti.* Dicitur autem iustitia Dei (scholastico more loquendo) non subiectiue, sed effectiue, id est, *non quæ iustus est, sed quæ est homini ex Deo*, vt dixit August. libro de Grat. & libero arbitrio. capit. 12. & de Spirit. & liter. capitul. 18. & in 9. ait. *Qua Deus induit hominem, cum iustificat impium.* Et eodem modo potest appellari iustitia Christi, imo etiam ipsum Christum appellauit Paulus, *iustitiam nostram*, prima Corinth. 1. de qua appellatione plura in sequentibus, huius enim diuinæ iustitiæ effectus formalis est iustificatio, de qua nunc tractamus.

10. Duplex acceptio iustificandi.

Secundo loco dicendum est de verbo, *iustificandi*, plures enim habet significationes, quas distinguere oportet. Et inprimis duæ sunt magis celebres, vna est, vt iustificare idem sit, quod iustum declarare, seu ostendere, altera est iustum facere, vel constituere. Priorem significationem, vt dixi, ita pertinaciter astruunt hæretici, vt solam illam verbi, *iustificandi*, significationem in Scriptura admittant. Catholici vero, licet alteram potiorem significationem, & magis à Paulo intentam esse doceant, nihilominus priorem non contentiose negant, sed in multis locis Scripturæ vsitatam esse fatentur. Et patet ex illo Luc. 10. *Ille volens iustificare se ipsum*, id est, iustum pronunciare, aut ostendere, & Ecclesi. 7. *Non te iustifices, ante Deum.* Et Isaiæ. 5. *Væ qui iustificatis impium pro muneribus*, id est, absoluitis illum. Et hoc modo solet verbum iustificandi opponi verbo condemnandi in forensi iudicio: nam reus condemnari dicitur, cum conuictus declaratur. Vnde iustificari dicitur, cum absoluitur, vt de iniquo iudice dicitur Prouerb. 7. *Qui iustificat impium, & qui condemnat iustum, vterque abominabilis est apud Deum.* De Deo vero, quia eius iudicium rectum, & infallibile est, ait Paulus Roman. 8. *Deus qui iustificat, quis est, qui condemnet?* Et iuxta hanc significationem dicitur interdum iustificari ipse Deus Psalm. 50. *Vt iustificeris in sermonibus tuis, & vincas cum iudicaris*, & Luc. 7. *Omnis populus audiens, & publicani iustificauerunt Deum*, & sic etiam præcepta Dei dicuntur, *iustificata in semet-*

semetipsa, Ps. 18. id est præ se ferentia iustitiam, & æquitatem. De hac ergo significatione verbi iustificandi nulla est dubitatio.

11. *Significatio verbi iustificandi certa, qua Catholici vtuntur*

Veramtamen non minus certa est altera significatio, in qua iustificari idem est, quod iustum fieri, & si addatur, *apud Deum*, idem erit, quod fieri iustum simpliciter, id est, vera, & absoluta iustitia, ac diuina, quæ Deo placeat, eique hominem gratum reddat. Frequens est vsus verbi apud Paulum in hac significatione Roman. 3. *Iustificati gratis per gratiam ipsius, per redemptionem, quæ est in Christo IESV*, id est, facti iusti, non declarati, nam declaratio non spectat ad gratiam, sed magis ad iustitiam, nec fit per redemptionem, sed per iudicium, vt ipsi etiam hæretici dicunt. Item subdit, *Vt sit ipse iustus, & iustificans eum, qui est ex fide*. Et iterum. *Vnus est Deus, qui iustificat circumcisionem ex fide, & præputium per fidem*, & capitul. 4. *Credenti in eum, qui iustificat impium*, Deus enim non iustificat impium declarando illum iustum, alias falsum declararet, iustificat ergo impium, cum ex improbo facit pium, vt dixit Augustin. epist. 120. capitul. 20. & concion. prima, in Psal. 30. *Qui iustificat impium*, id est, *qui facit ex impio iustum*, & vtrunque coniungit in expositione quarundam propositionum Epistolæ ad Rom. c. 22. & lib. de Spirit. & liter. cap. 26. & tractat. 3. in Ioan.

12. *Argumentũ euidens ex Rom. 5.*

Præterea Roman. 5. *Iustificati ex fide pacem habeamus*. Et infra. *Sicut per vnius delictum in omnes homines in condemnationem, sic & per vnius iustitiam in omnes homines in iustificationem vitæ*. Ex qua antithesi euidens sumitur argumentum, quia homines non sunt declarati peccatores per Adamum, sed facti, ergo cum per Christum dicuntur iustificari, non significantur esse declarati, sed facti iusti. Sed retorquent hæretici argumentum, quia opponitur ibi verbum iustificandi verbo condemnandi, at condemnare non est facere, sed declarare reum. Sed argumentum à nobis ex re ipsa sumptum cogit, vt verba rebus accommodemus, non è contra. Sicut ergo verbum iustificandi interdum facere, interdum declarare iustum significat, ita verbum condemnandi interdum significat declarare, interdum vero facere reum, seu pœna dignum, & hoc posteriori modo condemnationem ex Adamo contraximus, vt ibi Paulus docet. Estque optimus locus Daniel. 1. vbi eunuchus dixit pueris, *Condemnabitis caput meum Regi*, vbi, *condemnare*, non significat declarare, vt per se est euidens, sed sensus est, facietis me dignum condemnatione, quod est facere reum. Sic ergo Adam nos condemnauit, & è contrario Christus nos iustificauit. Quod euidenter declarat Paulus in eodem loco dum subiungit. *Sicut per inobedientiam vnius hominis peccatores constituti sunt multi, ita & per vnius obeditionem iusti constituentur multi*. Iustificari ergo est, iustum fieri, seu constitui, & è conuerso per inobedientiam Adæ peccatorem constitui, est condemnationem ab illo trahere.

13. *Pergit eadẽ expositio.*

Ad hæc ad Galat. 3. sic ait Paulus, *Prouidens Scriptura, quia ex fide iustificat gentes Deus, pronuntiauit Abrahæ, quia benedicentur in te omnes gentes*. Vbi aperte declarat verbum benedicendi per verbum iustificandi, Deus autem iuxta vsum Scripturæ, non dicitur benedicere aliquem, quia pronunciat, sed quia confert bona, ita ergo dicitur iustificare. Vnde subiungit. *Quoniam autem in lege nemo iustificatur apud Deum, manifestum est, quoniam iustus ex fide viuit*: ergo iustificari idem est quod viuificari, vt sic dicam, seu vitam consequi per fidem. Et similis locus est Actorum. 13. vbi ibidem Paulus Iudæis prædicauit. *Notum sit vobis viri fratres, quia per hunc vobis remissio peccatorum annunciatur & ab omnibus, quibus non potuistis in lege Moysi iustificari*, id est, mundari, aut liberari, *in hoc omnis, qui credit, iustificatur*, plane in eodem sensu, id est liberatur, & iustus efficitur, neque alius sensus ibi potest adaptari. Nullum ergo dubium esse potest de hac illius verbi significatione in Scriptura, & ita etiam in vsu Sanctorum, & præsertim Augustini est frequentissima, vt iam tactum est. Vnde libro secundo. Retract. capitul. 33. referens se scripsisse contra Pelagium de *gratia, qua iustificamur*, exponit, id est, *iusti efficimur*, & plura in sequentibus notabimus.

14. *Iustificatio explanatur.*

Iuxta hæc, quæ de verbo iustificandi diximus, distinguenda etiam est vox, *iustificatio*: nam & declarationem, seu ostensionem iustitiæ, aut innocentiæ, & effectionem, seu collationem iustitiæ significare potest. Et hæretici contendunt, solum priori modo sumendam esse secundum Scripturæ vsum. Nos autem dicimus, cum agitur de propria hominis iustificatione, posteriori modo sumi, quod eisdem testimoniis probamus, & aliis, quæ sequenti capite afferemus. Necessarium autem est, hanc vocem iuxta hanc posteriorem significationem amplius declarare. Quia cum iustificatio dicat habitudinem ad iustitiam, quot sunt iustitiæ, tot possunt distingui iustificationes, scilicet externa, interna, acquisita, infusa, actualis, habitualis, simpliciter, vel secundum quid. In præsenti ergo sermo est de iustificatione coram Deo, ad quam necesse est, vt per illam detur vera iustitia, & diuina, quæ absolute, & simpliciter talis sit. Vlterius vero, hæc iustificatio à Theologis distinguitur in primam, & secundam. Nam verbum iustificandi interdum significat facere iustum, vt fere in citatis locis Pauli, interdum facere iustiorem, vt in illo Apocalyp. vltim. *Qui iustus est, iustificetur adhuc*, ibi enim verbum, *iustificandi*, euidenter sumitur, non pro declaratione, sed pro effectione iustitiæ, non quoad acquisitionem, quia supponitur homo iustus, ergo quoad augmentum iustitiæ, sicut aperte subditur. *Qui sanctus est, sanctificetur adhuc*, & de peccatore, *Qui in sordibus est, sordescat adhuc*. De hoc etiam incremento iustitiæ loquitur Iacob. capit. 2. cum dicit. Abrahamum, *ex operibus iustificatum fuisse*, iuxta probabilem expositionem infra tractandam, & de eadem dicitur Ecclesiastic. 18. *Ne veroaris vsque ad mortem iustificari*. Sic ergo duplex dicta iustificatio distinguitur. *Diuisio iustificationis.*

15. *Superiori iustificationem explicatur.*

Prima iustificatio vocatur, quæ in ipsa infusione iustitiæ fit, secunda, quæ in augmento ipsius iustitiæ consistit. Et vtraque potest à nobis subdistingui multis modis. Nam in infusione iustitiæ duo interueniunt, vnum est productio ipsius iustitiæ per mutationem subiecti, alterum est terminus illius productionis, vel formalis, qui ipsa est iustitia, vel adæquatus, qui est ipse iustus, hominem esse iustum per ipsam iustitiam, hic enim est effectus formalis eius. Vnde factum est, vt ipsa mutatio ad iustitiam, seu productio iustitiæ, & ipsa informatio iustitiæ dici soleat iustificatio. Ita distinguit D. Thom. in 4. d. 1. q. 1. art. 1. quæstiuncula 1. ad 1. & q. 28. de Verit. art. 1. in fine cor. & ad 7. & de priori significato in libro sequenti dicendum est, nunc de effectu ipsius iustitiæ tractamus, & ideo nomine iustificationis non actiuam productionem, sed informationem ipsam iustitiæ intelligimus, sicut possumus effectum formalem albedinis, aut animæ, dealbationem, aut viuificationem appellare: vtrumque vero significatum potest cum proportione ad secundam iustificationem applicari, vt per se constat.

16. *Prima iustificatio dupliciter fit.*

Deinde specialiter prima iustificatio ex parte termini, à quo cum D. Thom. in locis allegatis distingui potest. Nam aliquando fit ex carentia gratiæ, tanquã ex termino pure negatiuo, aliquando vero ex termino contrario, vel priuatiuo rigorose. Priori modo facta est iustificatio in Angelis, & in Adamo in creatione sua, quia non ex peccato iustificati sunt, sed ex non iustis facti sunt iusti. Dico autem, *ex non iustis*, non quia carentia iustitiæ in eis duratione præcesserit, sed tantum ordine naturæ, iuxta probabiliorem sententiam: consistit autẽ illa prioritas in hoc, quod

cum

eum illi ex se non essent iusti, per supernaturale donum iusti effecti sunt: sicut potuit fieri illuminatio prima in aere, licet nunquam lumine caruerit. Vnde, inter alia in hoc differt hæc iustificatio ab alia, quæ fit à peccato, quod illa nunquam est facta ex carentia gratiæ, quæ duratione præcesserit, sed quæ esset, quantum erat ex natura talis subiecti, si talis forma ei non infunderetur, in altera vero iustificatione, quæ est à peccato, semper præcedit tempore carentia gratiæ, quia præcedit saltem originale peccatum. Excipienda vero est iustificatio Virginis, quæ habuit quidem pro termino à quo peccatum, quia fuit iustificatio redemptionis, non tamen fuit à peccato, quod in illa præcesserit, sed quod præcederet, nisi per talem iustificationem præuniretur. Econtrario vero iustificatio animæ Christi per gratiam creatam, licet per se spectata fuerit similis iustificationi Adæ, & Angelorum in termino à quo mere negatiuo, & ordine naturæ, non duratione præcedente, nihilominus in hoc fuit excellentior, quod illa negatio iam non erat connaturalis animæ Christi, vt vnitæ Verbo, sed potius gratia creata erat illi connaturalis, quia illa iustificatio per gratiam creatam non fuit prima sanctificatio talis animæ, iam enim erat sanctificata per gratiam vnionis, ratione cuius altera gratia illi debita erat.

Discrimen iustificationis quæ non fit à peccato in gratiam. Iustificatio B. Virginis non fuit à peccato, quod in illa præcesserit, sed quod præcederet.

17. Præcipuum vero discrimen inter illos duos modos iustificationis est, quod per priorem non expellitur malum culpæ, sed tantum additur bonum iustitiæ, per posteriorem vero vtrumq; donatur, & ideo speciali iter iustificatio impii, seu iustificatio à peccato appellari solet. Hæc vero differentia non ex eo prouenit, quod prior iustificatio de se minus sufficiens sit ad illum effectum præstandum, sed quia subiectum non indiget illo, vt in calefactione ex subiecto frigido, vel tantum non calido facile considerare licet. Quocirca licet in præsenti de iustificatione impii præcipue disputemus, quia vero, quantum ad positiuum effectum formalem, quem nunc consideramus, non est substantialis differentia inter illos duos iustificationis modos, ideo doctrina vtrique communis erit. Solum notari potest, hanc primam iustificationem priori modo factam in primo homine quendam perfectionis modum habuisse, ad quem nunc non pertingit iustificatio impii. Nam primo homini data fuit iustitia originalis cũ integra naturæ rectitudine, qua & mens Deo, & caro spiritui perfecte subiiciebatur, vt in quarto prolegomeno visum est: nunc autẽ, cum homo peccator iustificatur, non restituitur ad illum perfectionis statum ex ea parte, qua caro plene spiritui subdebatur. Nihilominus tamen est substantialiter, & essentialiter, ac simpliciter iustificatio, quia quoad internam renouationem, & sanctificationem animæ, non est minus perfecta, & in hoc consistit iustificationis essentia, vt postea videbimus. Vnde etiã in ipsa prima iustificatione impii quædam est perfectior, quam alia quoad aliquos secundarios effectus, vt in baptismo est perfectior, quam in pænitentia, per se loquendo, & in vno homine potest esse intentiue perfectior, quam in alio, vt postea videbimus, hoc autem non obstat, quominus quælibet illarum sit simpliciter iustificatio, & essentialiter perfecta.

Præcipua differentia duplicitur primæ illius iustificationis.

18. Tandem circa secundam iustificationem cauenda in primis est vocis æquiuocatio, nam aliquando dicitur à Patribus secunda iustificatio illa, quæ fit per pænitentiam post amissam baptismalem gratiam. Sed re vera est per se, & substantialiter prima, quia non est augmẽtatio, sed productio iustitiæ, quæ illam in subiecto non supponit, solumq; dicitur secunda, quia in eodem subiecto altera præcessit, quod accidentariũ est ad talem modum iustificationis. Hic ergo dicitur secunda iustificatio, quæ non est mutatio ex nõ grato in gratum, sed ex grato in magis gratum, & ita per se supponit priorem iustificationem, per quam subiectum factum sit gratum. Nec vero hæc iustificatio secunda numeratur, quia vna tantum post primam esse possit, quia secundum numerum potest sine termino multiplicari, vsque ad mortem, vt dixit sapiens. Sed secunda appellatur formaliter ex eo, quod per se supponit gratiam, quod vero aliquando supponat iustitiam iam auctam per alteram secundam iustificationem, accidentarium est. Hæc autem secunda iustificatio pertinet ad iustitiæ augmentum, de quo in li. 9. dicere intendimus.

Æquiuocatio in 1. iustificatione cauenda.

Quid secunda iustificatio.

Addit vero Augustinus lib. 2. contra Iulianum cap. 8. tertium iustificationis modum, *cum* (inquit) *exaudimur orantes, dimitte nobis debita nostra*, id est, cum nobis venialia peccata remittuntur, *hæc enim remissio*, vt ait, *semper est nobis necessaria in hac vita, etiamsi in secunda iustificatione multum profecerimus.* Veruntamen in illa remissione duo spectari possunt, vnum est exclusio mali, & sic illa non pertinet ad effectum positiuum iustitiæ, de quo nunc tractamus, aliud esse potest nonnulla positiua perfectio, quæ inde priori iustitiæ accrescit, & hæc quando intercesserit ad secundam iustificationem declaratam pertinebit, & ita nõ est hoc tertium membrum nobis necessarium. An vero cum remissione venialis peccati coniuncta semper sit aliqua positiua iustificatio, in sequentibus attingetur, licet in primo, & quarto tomo tertiæ partis de illa re à nobis disputatum sit. 19. *Tertia iustificatio non est opus hoc loco.*

Addit præterea Augustinus alium perfectæ iustificationis modum, vel etiam augmentum, in quo iustitia ita perficitur, vt homo per illam rectitudinẽ in amissibilem, imo & indefectibilem tam leui, quam graui lapsu consequatur, eamque appellat nouam regenerationem, imo, & adoptionẽ, & redemptionẽ lib. 3. contra duas epist. Pelag. c. 2. 3. 7. & sequentibus, & ideo iustificationem huius vitæ solet vocare minorem, alteram vero plenam, & perfectam tract. 4. in Ioann. & libr. de Spirit. & liter. cap. vltim. & libro de Perfect. iust. ratioci. 8. Veruntamen hæc plena iustificatio ad statum, & perfectionem gloriæ pertinet, non ad iustificationem viæ, de qua nunc tractamus. Illa vero perfectio non est de essentia iustificationis, vt sic dicam, & ideo sine illa esse potest non solum iustificatio vera, & simpliciter sic dicta, sed etiam perfecta tum essentialiter, tum etiam accidentaliter, iuxta capacitatem viæ, vt Augustinus eisdem locis tradit, & libr. 2. de Peccator. merit. capitul. 13. & 15. & de Natur. & grat. cap. 12. & ex discursu materiæ luculentius constabit. Omissa vero nunc secunda iustificatione, de qua in libr. 9. dicturi sumus, de prima iustificatione in præsenti tractamus, non quidem prout in angelis, vel primo homine facta est, sed prout ordinarie fit in hominibus, qui ex Adamo impii, & peccatores generantur quæ propterea solet iustificatio impii appellari. 20. *Plena iustificatio non est in via, sed in patria.* *De primo iustificationis modo est in præsenti Sermo.*

De hac ergo iustificatione concludimus non consistere tantum in remissione peccati, sed in aliquo etiã dono positiuo diuinæ gratiæ. Non negamus quidem iustificationem includere remissionem peccatorum, quod solent hæretici catholicis imponere, sed falso, vt postea videbimus, sed asserimus iustificationem hanc non in sola peccatorum remissione consistere, ac proinde aliquem positiuum gratiæ effectum includere. Assertio est certa de fide definita in Concilio Tridentino sess. 6. canon. 11. vbi anathema dicit in eos, *qui dixerint, hominem iustificari sola peccatorum remissione.* & capitul. 7. dixerat. *Hanc dispositionem, seu præparationem iustificatio ipsa consequitur, quæ non est sola peccatorum remissio.* Et eandem veritatem in sequenti capite confirmabimus, ostendendo ex Scriptura, & Patribus, qualis sit hic effectus positiuus iustificationis impii. Probari etiam potest ex dictis in capitibus præcedentibus, quia homo non iustificatur, nisi fiat Deo gratus, sed hic est effectus positiuus gratiæ, vt ostensum, est, ergo. Solent autem, vt moderni referunt, respondere hæretici, nos confundere sanctificationem, seu renouationem hominis cum iustificatio- 21. *Resolutio quæst.* *Veritas huius assert.*

catione, & ideo ab vna ad aliam non bene argumentari: nam sanctificatio, vt aiunt, est quid diuersum à iustificatione, & posterior illa: prius enim Deus hominem iustificat, & postea illum renouat, vel sibi gratum reddit. Ducuntur tamen ex falsa apprehensione, seu abusu verbi, iustificandi, quod solam liberationem à peccato, vel pænæ reatu significet, cuius oppositum à nobis ostensum est. Vnde ex dictis de verbi, iustificandi, significatione satis probari potest catholica veritas. Nam Deus non iustificat hominem tantum absoluendo illum à peccato; & ita declarando illum iustum, sed faciendo iustum per gratiam suam, vt ex Paulo est probatum, at facere iustum quid positiuum est, vt ex terminis videtur euidens, ergo iustificatio est, vel includit positiuum gratiæ effectum, per quem homo fit iustus.

Hæreticorũ responsio confutatur.

22. *Confirmatio.* Vnde confirmatur, nam licet daremus iustificandi verbum semper sumi in illa significatione forensi, nihilominus Deo attributum non posset non includere prædictum effectum, vel illum supponere. Probatur, quia iudicium Dei non potest esse mendax, neque iniquum, ergo si eum, qui erat impius, iustificat, iudicando iustum, necesse est, vt non solum dicat, sed etiam dicendo faciat ex impio iustum, vt ex Augustino retulimus: nam alias iniquum, & falsum iudicium proferret, quod cogitari non potest. Et ideo Paulus 1. Corinth. 4. cum dixisset, *nihil mihi conscius sum, sed non in hoc iustificatus sum*, id est, iustus probatus, vt hæretici exponendum contendunt, statim adiungit. *Qui autem iudicat me, Dominus est*, quasi dicat, si autem Deus me suo iudicio iustificaret, vere essem iustus, quia iudicium Dei falsum esse non potest, & ideo quem iustificat, vel iustum supponit, vel facit. Ideo ꝓ. 1. Io. 3. dicitur. *Videte qualem charitatem dedit nobis Pater, vt filii Dei nominemur, & simus.* Quia vt fit vera filiatio, non satis est nomen, nisi res subsistat. Nam, vt ibi ait Augustinus tract. 4. *Qui vocantur, & non sunt, quid illis prodest nomen, vbi res non est?*

23. *Respuitur hæretica euasio.* At forte hæretici respondebunt, Deum iustificare impium vere, & sine fictione quia potens est condonare delictum, & ita non iustificat, vt homo, declarando, non esse factum, vel non esse probatum delictum, sed iustificat Deus, delictum commissum remittendo, & ita hominem iustũ esse declarando. Sed hæc responsio repugnat in primis alteri errori eorundem hæreticorum dicentium, peccata non vere tolli per iustificationem, sed tegi, vel non imputari: nam si hoc ita est, non potest Deus vere iustificare impium, etiam declarando illum iustum, vel non peccatorem, quia non imputari peccatum, non est nõ habere peccatum, imo supponit peccatum in eo, cui non imputatur. Deinde etiam illa responsio non sibi constat quoad verbi iustificandi significationem. Nam si verbum illud solum habet forensem significationem, quæ est reum absoluere iudicialiter, nullo modo significat facere id, quod necessarium est, vt iudicium, seu declaratio vera fit, quia non significat (vt sic dicam) actum condonandi, aut remittendi, sed tantum iudicandi. Quapropter si semel admittitur, Deum iustificare non solum declarando, sed etiam faciendo remissionem culpæ, iam receditur ab illa stricta, & forensi significatione verbi, & sicut hæretici dicunt, per illud verbum significari absolutionem à culpa remittendo illam, ita dici posset significari declarationem positiuæ iustitiæ, conferendo illam.

24. *Probatur vltimo.* Vnde argumentor tandem, quia Deus iustificando peccatorem, non tantum declarat, vel facit illum nõ malum, vt sic dicam, sed etiam bonum, ergo quocunque modo verbum iustificandi exponatur, necesse est, vt dicat non tantum carentiam mali, sed etiam positiuum effectum bonitatis, ergo gratia iustificationis, id est, quæ per iustificationem fit, vel declaratur, non tantum consistit in absolutione à malo, sed necesse est, vt aliquo modo conferat positiuum donum. Primum antecedens, ex quo cætera plane consequuntur, ex Paulo euidenter conuincitur: nam de iustificatione loquens illa duo frequenter coniungit, vel eisdem verbis, vel æquiualentibus, interdum propriis interdum metaphoricis. Satis tamen apertis, 1. Corinth. 6. *Hæc quidam fuistis, sed abluti estis, sed sanctificati estis, sed iustificati estis.* Certe licet verbum, *abluendi*, de remissione peccati exponatur, de verbo sanctificandi negari non potest, quin significet facere sanctum, ac proinde bonum, quomodo enim erit sanctus, nisi sit bonus? vtrumque ergo sub iustificatione concludit, cum addit. *Sed iustificati estis.* Et eodem modo ad Ephes. 5. dicit Christum se ipsum pro Ecclesia tradidisse, *vt illam sanctificaret, mundans lauacro aquæ in Verbo vitæ. vt exhiberet sibi gloriosam Ecclesiam nõ habentẽ maculam, aut rugam, aut aliquid huiusmodi, sed vt sit sancta, & immaculata*, ergo dum Christus per lauacrum iustificat Ecclesiam non solum illam mundat à maculis peccatorum, sed illi etiam sanctitatem, & bonitatem impertit, vtrumq; ergo fit per veram iustificationem.

Probatur 1. antecedens.

Et hoc ipsum his verbis expressit ad Roma. 6. *Quicunq; baptizati sumus in Christo Iesu, in morte ipsius baptizati sumus: Consepulti enim sumus cum illo per baptismum in ciẽ sati in mortem, vt quo modo Christus surrexit à mortuis per gloriam Patris, ita & nos in nouitate vitæ ambulemus.* Vnde postea colligit. *Ita & vos existimate mortuos esse peccato, viuentes autem Deo*, quia scilicet per baptismum morimur peccato, quia remittitur, & boni efficimur, quia viuimus Deo. Vnde etiam ad Romanos. 4. in nostra iustificatione illa duo expresse distinguit, dum de Christo ait. *Traditus est propter delicta nostra, & surrexit propter iustificationem nostram*, Vbi duo ait fieri in nobis propter Christum, vnum est remissio peccatorum, quam specialiter attribuit morti Christi, aliud restitutio ad spiritualem vitam, quæ per Christi resurrectionem singulari modo repræsentata est, & hoc posterius expressius significat nomine iustificationis, quam prius. Vnde in cap. 5. subiungit. *Iustificati ergo ex fide pacem habeamus ad Deum*, vsque ad illud. *In spe gloriæ filiorum Dei* in quo aperte significat eum, qui iustificatur, per ipsam iustificationem fieri filium Dei, ac proinde bonum, & sanctum. Et similiter postea dicit. *Per vnius obeditionem iusti constituentur multi*: nemo autem constituitur iustus, nisi fiat bonus, cum iustitia integram rectitudinem dicat, vt exposuimus. Atque hæc nunc sufficiunt, vt plane constet iustificationis effectum non in sola carentia mali, sed etiam in positiua collatione alicuius boni consistere. Et hoc etiam frequentissime docent Patres allegandi capite sequenti, & præsertim videri potest Augustinus epistol. 105. & 106. & libro tertio contra duas epistol. Pelag. capit. 4. 7. & sequentibus. Quale autem illud donum sit, in sequentibus capitibus declarandum est, & inde hæc veritas amplius confirmabitur. Ad fundamentum autem hæreticorum supra insinuatum satis responsum est, alia vero in sequenti capite dissoluentur.

25. *Apostolus loquitur.*

CAPVT VII.

Vtrum aliqua gratia homini inhærens positiuum iustificationis effectum ex sua intrinseca natura formaliter ei conferat?

SVppositis, quæ in superiori capite, & in primo, ac secundo diximus, superflua videri potest hæc quæstio, tamen vt hæreticis omnibus modis resistamus, & singula ex propriis principiis formalius ostendamus, necessaria visa est. Cõueniũt ergo hæretici huius tẽporis in neganda intrinseca, nobisq; inhærente formali causa iustificationis, sed hanc causam dicunt esse aliquã iustitiam extrinsecam nobis imputatam. In

1. *Ratio hujus quæst. ostenditur.*